

delovati enotno ter se medsebojno podpirati, če hočemo res vzgajati naš narod.

S tem pa apeliramo na vse učiteljsko, zbrano na današnji skupščini, da sprejme resolucijo, ki sem jo sestavil na željo ožjega odbora UJU v smislu svojega predavanja in ki obsega sledeče zahteve:

Učiteljstvo, zbrano na pokrajinski skupščini UJU v Ptuj, uvideva potrebo temeljite vzgoje in izobrazbe kmetijskega prebivalstva in industrijskega delavstva, kakor to zahteva celotni gospodarski, politični in socialni položaj naše domovine in vsega kulturnega zapada.

V tej smeri je pripravljeno napeti vse svoje moči, da se začne že enkrat s široko začrtanim in temeljitim vzgojnim in prosvetnim delom, ki se mora sistematično organizirati.

Osnovna šola mora postati podlaga in kulturno središče vsega dela med kmečkim prebivalstvom in industrijskim proletariatom. Da se to uresniči, so potrebne dalekosežne in globoko segajoče reforme v smeri k pravi delovni šoli. Šola učilnica se mora izpremeniti v šolo vzgojevalnico.

Tudi se mora delokrog učitelja razširiti na pred- in pošolsko dobo tako, da postane učitelj centralna postava v vzgoji našega naroda in temelj vsega prosvetnega dela. Vzgoji učiteljskega naraščaja se mora posvečati več pažnje in predvsem se mora skrbeti za njegovo višjo pedagoško naobrazbo ter vzgajati močne osebnosti za voditelje naroda.

Vendar pa potrebuje učiteljstvo pri svojem velikopotezno zamišljenem vzgojnem in prosvetnem delu močne opore i v ostali inteligenci i v merodajnih faktorjih. V to svrhu je potrebno:

1. da se učiteljstvo in ostala inteligenca duševno zblizata v svrhu skupnega delovanja na polju vzgoje in prosvete;

2. da se začne skupno delovanje akademske mladine z učiteljskim naraščajem na učiteljskih, učiteljskih z akademsko mladino in ostale inteligence, zlasti vseučiliških profesorjev z učiteljskim. Tako se bo samo po sebi sistematično organiziralo vse vzgojno in prosvetno delo.

3. da se učiteljstvo, ostala inteligenca, akademska mladina in učiteljski naraščaj približajo kmečkemu prebivalstvu in industrijskemu delavstvu ter poskušajo premostiti prepada, ki je nastal med njimi. Proučevati morajo njegovo duševnost in značaj, njegovo življenje, delo in potrebe, da tako položijo temelje naši samolastni vzgoji, ki mora vzeti smernice za vzgojo ravno iz naše duševnosti in naših potreb.

Na ta način upa učiteljstvo, da prilagodi vzgojo današnji dobi in našemu narodu, da dvigne nivo naše pedagogike ter pripravlja sistematično kmečko prebivalstvo in delavstvo na vse naloge, ki nam jih stavi današnja doba in ki nam jih prinaša razvoj.

Apelira pa na vse merodajne faktorje, da ga podpirajo pri tem prepotrebem in težavnem delu.

Dvignimo našo državno zastavo!

Vsaka ideja ima tudi svoj simbol, svoj vnanji znak in znamenje, ki je njen reprezentant in predstavitelj v javnosti.

Vnanji znak, predstavitelj in simbol naše državne ideje in ideje našega narodnega ujedinjenja in edinstva je naša državna trikolora in naš državni grb.

Kier je doma ideja narodnega edinstva, tam ima plapolati tudi vnanji znak ter reprezentant te ideje — plapolati mora naša državna edinstvena trikolora, naša državna zastava.

Plapolati ima naša državna trikolora, ki je znak svobode in narodnega edinstva, za katero so dali življenje in za katero so krvaveli stotisoči najboljših sinov našega troimenega naroda. Kri nas spaja in le s krvjo se nas lahko razdvoji. S krvjo in življenjem je plačana naša svoboda in narodno ujedinjenje, zato povejmo vsakomur, ki se ga dotiče in ga bi hotel oskrnjati, da bo s krvjo in življenjem plačan tudi vsak poizkus iztrgati to idejo iz naroda, vsak poizkus ponižanja naše državne trikolore kot predstaviteljice našega narodnega edinstva, kar bi pomenjalo za nas oskrnjenje grobov naših narodnih herojev, iz katerih je zrastle naša svoboda, naše narodno edinstvo in teh simbol, naša državna trikolora in državni grb.

Povejmo mladini: da je spoštovanje naše državne trikolore in državnega grba — spoštovanje grobov naših na-

rodnih herojev, ki so umrli za našo nacionalno svobodo.

Dvignimo našo državno zastavo na najvidnejše mesto vedno in povsod, v znak spoštovanja in zmage naše svobode in državne edinstvene ideje, v svrhu najhujšega odpora proti vsakomur, ki bi skušal oskrnjati njeno idejo in čuvajmo njeno svetost kot največjo svetinjo naroda. Dvigajmo jo ponosno pred sovražnikom, dvigajmo jo samozvestno pred četami naših borcev za državno in narodno edinstvo!

Naš državni grb se ima blesteti v vestibulu vsake šole; pod njim ima mladina pohajati v hram prosvete; ponosno kroč na našo nacionalno državno trikoloro naj odhaja — iz šole!

Mladina naj vidi v naši državni trikolori zapisano vso našo zgodovino, našo borbo in našo častno zmago ideje naše narodne osvoboditve in ideje narodnega edinstva! Ona naj bo ponosni reprezentant naše države v vnanjem svetu.

Državni prapor naj bo mladini vodnik v vsem njenem nacionalnem hoteanju: kadar bo on zaplapolal na ozemlju naših neodrešenih bratov, bo dokončan naš boj za naše popolno ujedinjenje!

Državna zastava in državni grb sta dve dobri vzgojni sredstvi, ne samo za mladino temveč tudi za odgojo najširših mas naroda.

Priznajmo — da smo se jih dosedaj premalo posluževali!

Srednješolski vestnik.

—sr Ustanovitev tiskarne profesor-skega Udruženja. To vprašanje se je tudi razmotrivalo na kongresu profsorskega Udruženja v Sarajevu. Ravnatelj Marković je poročal o sestavljanju in izdajanju enotnih učnih knjig za celo kraljevino, iz katerih mora končno enkrat izginiti vsaka sled provincializma in plemenskih razlik. Profesor in prosvetni delavec se mora emancipirati od raznih knjigotržcev, ki pisatelje samo eksploatirajo. Stavljali kot vzor Učiteljsko tiskarno v Ljubljani in slovenske učitelje. Po obsežni stvarni debati je kongres sklenil ustanoviti tiskar-niško zadruzo srednješolskih nastavnikov in prosvetnih delavcev; nalogo naj izvede glavna uprava sporazumno s sekcijami.

—sr Šolski uspeh na mariborskih srednjih šolah. Na državnem ženskem učiteljskem v Mariboru je bilo ob koncu šolskega leta 94 gojenk. Med temi je bilo odliko 25, prvi red 51, ponavljalni izpit jih ima 16, padli sta 2 gojenki. Prvi red v vedenju jih ima 84, drugega 9 in tretjega 1. — Na državni gimnaziji je bilo koncem leta 467 javnih učencev in učenk. Med njimi je 59 odličnjakov, 282 sposobnih, 53 jih ima ponavljalni izpit iz 1 predmeta, 31 iz dveh predmetov, nesposobnih je 41, neredovan je 1 in 5 privatistov. — Na državni realki je bilo vseh učencev 434, med temi 28 učenk in 3 privatisti. Uspešno je dovršilo šolsko leto 272, med temi je 32 odličnjakov. Ponavljalni izpit iz 1 ali 2 predmetov je dobilo 120 učencev, z nezadostnim uspehom je bilo klasificiranih 37 učencev, med temi mora 5 učencev zapustiti zavod. Štirje so ostali nerodovani.

Vestnik meščanskih šol.

—c Program UJU in meščanska šola. O tem razpravlja v prvem zvezku »Grajanske škole« strok. učit. Fr. Šegula. Dotiče se razprave tov. Jovo P. Jovanovića na III. glavni skupščini UJU v Sarajevu, ki jo je priobčil »Učiteljski Tovariš« v letošnjem letu. Proti meščanski šoli se je izjavil tudi drugi referent na skupščini v Sarajevu, zem. škol. nadzornik tov. J. Radovanović. Prepričani smo, da je mnogo krivde nerazumevanju za meščansko šolstvo učiteljstvo samo, ker se ogiblje skupnemu sodelovanju z ljudskošolskim učiteljstvom.

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t. Učiteljstvo in temeljni vzrok nedostatka kmetijskega pouka. Res je žalostno, kako je še marsikje zanemarjeno kmetijstvo, ki bi se mu morala kot osnovi vsega gospodarskega življenja posvetiti največja pozornost, zlasti pa še danes, ako hočemo ozdraviti naše razdrpane gospodarske razmere. Tega se sicer dobro zavedajo vsi kulturni činitelji in pozivajo učiteljstvo, naj stori tudi v tem pogledu svojo dolžnost naj z besedo in primerom kaže pot do boljšega in izdatnejšega kruha. Seveda se smatra kot naravno, da mora biti učitelj tudi na tem polju vseščak, moister, ki je padel z nebes. Ker pa takih čudežev žalibog ni, se mora dati učitelju prilika, da si pri-

dobi potrebnega teoretičnega in praktičnega znanja. Na učiteljskih z doseganjem ustrojem nimajo časa, nečati se intenzivneje s poukom modernega kmetijstva in zato je pač zelo domankljivo znanje o poljedelstvu, ki ga prinese učitelj z zavoda, ako ni slučajno sin naprednega kmetovalca. Vrzeti se mora zamašiti torej pozneje. A samo iz knjig se kmetovanje ne da naučiti, tukaj je neobhodno potrebno praktično delo. V Sloveniji imamo več kmetijskih šol, kjer bi se morali prirejati tečaj za učitelje v večjem obsegu in pod ugodnejšimi pogoji nego doslej. Le na ta način bi dobili zadostno število kmetijsko izobraženega učiteljstva in bi s tem goma potihnila goste pritožbe naroda, ki so z njegovega stališča povsem upravičene. Zelo krivično na to zvrčati vso krivdo na naš stan in mu očitati nedelavnost in brezbržnost v tem ali onem oziru. A naravnost gorostasna je zahteva, da naj bi bil učitelj vseščak na vsakem polju, hkrati izboren pevec, risar kmetovalec itd. itd., kar je mogoče le z omejitvijo na malo strok. Tembol je nezaslišana, ko se v isti sani odreka uravnoteženost do višje izobrazbe in enakovrednost z absolutno srednjih šol. Živalno erbanje v novešem času svedoči, da učiteljstvo resno stremi po izpopolnitvi svoje strokovne in in splošne izobrazbe. A da ni še na višku, ni krivo samo temveč razmere, v katerih živi. Zato je treba materielnih sredstev, zadovoljivega gmojnega položaja, zakaj ves idealizem postane iluzoren, ako so uničene fizične moči in vera v socialno pravičnost.

Jofran.

—t Obrtno - nadaljevalna šola v Mariboru. Obrtno - nadaljevalna šola je štela v šolskem letu 1922/23 20 razredov z 836 učenci (624 vajencev in 212 vajenk); večje število se je moralo odkloniti, ker iz gmojnih razlogov ni kazalo otvoriti nadaljnjih razredov. Učni smoter je doseglo 538 učencev (385 vajencev in 153 vajenk, ostali so ali prej izstopili ali niso bili redovani ali pa niso izdelali. Po materielni so bili razen 147 Nemcev (96 vajencev in 51 vajenk) vsi učenci slovanske narodnosti. Učne uspehe v risanju in pismenem delu je pokazala razstava koncem šolskega leta, ki je dokazala, da je razvoj šole urodno usmerjen. Glavno težkočo je tvorilo tudi letos gmojno stanje zavoda, ker so stroški pri sedanjih razmerah ogromni, malodane vse breme pa bi morali nositi krajevni činitelji.

Vestnik upokoj. učiteljstva.

—up Društvo vpokojenega učiteljstva Slovenije je imelo svoj redni občni zbor na Cirila in Metoda dan 5. julija t. i. v 1. mestni šoli na Ledinj. Udeležba je bila sijajna. Predsednik g. Lokar pozdravi navzoče, se spominja onih šestih društvnikov, ki so se v času od lanskega občnega zbora, preselili v večnost. Nato je poročal tajnik v odborovem delovanju v poslovnem letu. Pravi članov ima društvo 129 in 6 podpornih članov. — Po poročilu blagajnikovem je imelo društvo 14.821,28 dohodkov, 7.524,56 izdatkov, torej 7.296,72 pribitkov. Pregledovalca računov g. Benedek in g. Krener sta našla račune v popolnem redu. Sledila je volitev novega odbora in bili so izvoljeni sledeči: gg. Ivan Lokar predsednik, Dragotin Benedek podpredsednik, Martin Breznik tajnik, Fran Schiffrer taj. nam. Gospodična šol. rav. Marout Marija blagajnica, g. Ivan Gantar blag. namestnik, g. Fran Kavčič odbornik. Pregledovalca računov ga. Pi-brouc in g. Javoršek. Po odborovem nasvetu je občni zbor sklenil, da ima od sedaj naprej vsak pravi član društvu plačevati letnino v znesku 3 Din. Tako se zasigura za vse čase trden obstoj — društvu; ker 2 din. prideta v društveni rezervni sklad — 1 din. pa se porabi v rezijske društvene stroške. Pri-spevki za vsak smrtni slučaj so 2 din. 50 para. Društvo bo plačevalo zanaprej dvakrat toliko dinarijev, kolikor je pravih članov ob času smrti istega člana. Podpora bo od sedaj znašala nad 1000 kron. Društvo vabi k pristopu.

Vestnik zabavilj in učit. ženskih ročnih del ter gospodinjstva

—k Na pokrajinski skupščini v Ptuj je Savinjsko učiteljsko društvo predlagalo, da se kandidatnje za učit. ženskih ročnih del, ki nimajo meščanskošolske izobrazbe, ne sprejemajo k izpitu. — Odsek je podpiral predlog z ozirom na službeno pragmatiko in ker je itak že velika nad-produkcija uč. ž. r. d.

Vestnik za učiteljski naraščaj.

TURNJA PEVSKEGA ZBORA DRŽ. UČITELJSK PO BOSNI, HERCEGOVINI IN DALMACIJI. OD 29. JUNIJA DO 15. JULIJA 1923.

Dubrovnik.

9. julija.

Polnoč je odbila v samostanski cerkvi »Male braće« in ravnokar se je poslovil od mene Padre Sokol, naš angelj varuh v Dubrovniku. Pisal sem iz Ljubljane, naj nam aranžira koncert, naj se pobriga za nas. Poleg narodne ženske zadruge, Pčelic, Nacionalistične mladine in učiteljstva je bil on duša vsega našega tukajšnjega bivanja. Brez njega bili bi kot ladja brez krmla na viharjem morju. Padre Sokol, kakor ga zove staro in mlado v Dubrovniku, profesor teologije, velenadarjen muzik, človek - srce, sprejel je naš pevski zbor in mene pod svojo toplo kuto in bil nam svetovalec, pomočnik, branitelj, tovariš, oče.

Čez kolosalno Posovo poje pripeljal je vlak v petek zvečer v Gružo. Na postaji učiteljstvo, narodna društva, Orju-na, Sokol itd. Prisrčen sprejem, iskrene besede. Mladina, izmučena od dolge, vroče vožnje se je nastanila v novi zgradbi penziona »Wregg«, ljubeznive in domače, slovenske štajerske rodbine, ki je ves čas po roditeljski skrbela za našo deco. A ta je gledala samo morje, morje! Naše, Jadransko morje! Nastanili so se naši otroci kot grofje in spali, spali. Blagajnik naš je plačal za osebo; stan, za-utrek, obino kosilo in obilno večerjo na dan 35 Din, kar je v Gružu, pa tudi v Ljubljani lapačija. Sploh je Ljubljana najdražje mesto. V Mostaru je goveje meso prama po 9—10 Din kilogram, v Sarajevu in Dubrovniku ne mnogo dražji. Vse zija, ko pripovedujemo, da je pri nas meso po 25—30 Din. Kdo bi verjel?!

Jaz sem prišel iz Sarajeva šele v soboto zjutraj, ker sem moral rešiti prvi naš disciplinarni slučaj. Šlo je vse po sreči. Komaj sem se umil, že me čaka Padre Sokol, ki me do sedaj ni izpustil iz svojih dobrih rok. Stanko Premrl mu je pisal, naj mi stori vse to, kar bi storil njemu. In tako sem postal gost samostana »Male braće« v Dubrovniku, kar je bilo že radi tega dobro, da sem lahko brez pohurne hoje iz Gruže uredil na »licu mesta« vse kar je bilo treba za dva koncerta. In kdor je kdaj aranžiral koncerte, ve, da to ni malo. Nakopal sem si v Hidžah težko indispozicijo črev in še sedaj me poganja ponoči in podnevi v skrivne kote tihega samostana. To vam je samostan, poln arhitektoničnih, romanskih krasot, častitljivih starin, izvrstnih obedov, težkega črnega vina za bolne goste. Kako iskreno se je brigal zame kuhar Fra Egidij Fragačič, povpraševal po mojem zdravju gvardijane O. Josip Matović, skrbel zame frater Ambrozio, doma iz Loke pri Mengšu! V vrtu klanstra pa oranže, citrone, granatna jabolka, fige, mirta, agava, kaktusi. To so naši otroci gledali, ko smo prvi-krat korakali v soboto zjutraj iz Gruže v Dubrovnik. V sredi poti, na najvišji točki sinje, brezkrakjo, kakor steklo mirno morje. Ahanje in ohanje, nemo začudenje. Krasen je Dubrovnik, najlepša točka naše dalmatinske riviere. To zidovje, priča slavne dubrovačke republike, ponos Gundulića in za njegovim ozadijem silni (Srdj) ter večno zeleni otok Lokrum. Od-korakali smo v spremstvu učiteljev in nacionalne mladine mestno obzidje, podružnica F. S. nam je pomagala pri koncertih, pri posetu Lokruna, a vse je vodil Padre Sokol. Celo pri mestni občini izposloval nam je odbitek kopališke takse v obliki ravnokar velike podpore. Prvi koncert smo absolvirali v dvorani Sokolarne. Tja poleti vsled vročine ne gre živa duša. A zgodil se je čudež. Našega prijatelja agitacija od meščana do meščana je napolnila dvorano do vrha. Želi smo triumfe, Nemci, čestitke, pokloni. Vse je radostno, navdušeno. Oj ti Slo-venci! Pa so bili res junaki ti vaši mladi pevci. V nedeljo pa smo imeli koncert pred kavarno »Dubravka«, »Na Pilama«. Hotel ga nam je prekrizati »Nebeški Gromovnik«, a večer nam je dal le svež in krasen. Ves širni prostor, vsa ta stogla-va publika ploska naši pesmi in se je raduje. A današnji dan je samo naš. Ogle-dali smo si Lokrum, ta, sedaj, žal, na pol zanemarjeni biser dalmatinskega otočja, poln prekrasnih partij, divnih razgledov, nebeških vrtoč. V dvorcu se nahaja državni sanatorij za bolne otroke cele kraljevine. Cela velika kopa jih je tam, ki jih goji in živi država. Pod okriljem usmi-ljenih sestri se razvijajo krepko in na njihovega »Slovenca, Srba in Hrvata« zapeli smo jim v kapeli nekoliko pesmi. Premislite, bil je tam pred nedavnim ča-

som tudi edini slovenski otrok iz Maribora! In kako bi jih lahko bilo 20 in več! Naši pevci se kopljejo v morju, midva s Padre Sokolom pa sediva na hladni verandi, pije čaj z mlekom in kujeva narčre za bodoče leto. Ravno kar se je poslovil od mene. Celica je mirna, prepodila sva vse zloglasne komarje in bela, nepretrda samostanska postelja vabi. Treba je vstati ob 5. uri, kajti »Petka« odjadra iz Gruža že ob 7. uri.

Na Hvaru,

10. julija zvečer.

To je bila nebeška vožnja. Kapitan »Petke«, parobroda Dubrovačke paroplovitve, nam je izročil ladjo, kakor svoj dom. Razprostrli smo se na krovu, kakor na domačem travniku. Gruž je mineval, še se je videl robec Padre Sokola, še roke pozdravljajočih nas Gružanov in Dubrovničanov, pesem naša je šla po morju in izginil je za nami, zapuščajoč samo nezbrisani spomin, stoletni, ponosni Dubrovnik, Na Korčuli godba, narodna družstva, učiteljstvo, pevci, pozdravi, vino, pecivo, skratka: polurni praznik, ki ga v sanjah nismo pričakovali. Zapisali smo si Korčulane v srce in bodo nam vesel, jasen spomin. Zamogli smo jim dati za njihovo gostoljubnost le našo pesem, krepke, rodoljubne besede in topel objem.

Isti sprejem v Veliki. Kako so ti ljudje dobri! In kako drugače gleda sedaj naša mladina, naš bodoči učiteljski naraščaj na naše dalmatinske brate! Duše so se razmahnile, srca se odprla, oči se zbištrile. Sedaj sodimo in ljubimo sami!

Na Hvaru nas še v temni noči pozdravlja narod, govori rojak g. Potočnik, a mi smo trudni, oči se zapirajo, glave klonijo k snu. Rekli so, da dospemo v Split že zvečer, a višji, pomorsko-štrajkovni razlogi drže nas do jutra na Hvaru. Med tem nas pa na Splitski obali čaka narod, čakajo iz glumskega kongresa vračajoči se operni pevci-Slovinci. Pa prijadra Salona, ki je pozneje odplula iz Dubrovnika, kot mi, a jo vodi vojna mornarica, in zaori »Vasovalec«, pa »Živelci Slovinci«, »živel Adamič«, a glas »Adamiča« nema, dodje sa Petkom iz krova Salone popari vso obal. In vendar sem brzojavil iz Dubrovnika, da pridemo s »Petko«! Toda negotove pomorske plovbene razmere v tem času štrajka so zmešale vse načrte, vse račune, vse pojme. Mi pa tačas sedimo na Hvaru.

Split,

13. julija.

V Dubrovniški agenciji Jadranske plovitve so mi rekli, da 13. t. m., to je danes odpluje Salona iz Splita v Bakar. Na to zatrdilo šele sem se s svojim zborom podal v Split. Od tu smo se hoteli odpeljati danes jutraj z železnico v Šibenik, prirediti tam koncert in zvečer počakati Salone, ki se tu ustavi za pol ure. Ako bi pa Salona ne bilo, preostala bi nam pot iz Šibenika preko Knina po Steinbeisovi železnici do Prijedora, Sunje, Zagreba itd., ali preko Knina peš čez 50 km do Gračaca in od tam z železnico na Ogušn. Dve progi, katere bi brčkone strašno drago plačali z zdravjem, časom in v katerih sredini bi brčkone ostali brez denarja, kajti šla nam je že trda. Prekorajčili smo dobo našega potovanja vsled negotovih plovitvenih razmer, že za tri do štiri dni in izdatke smo že iz Dubrovnika pokrivali z dohodki koncertov. Če bi nam ti ničesar ne nesli, ne vem kako bi se prejedli do doma.

Prijadrali smo ob 6. zj. 11. julija v Split.

Niti roke ni na obali. ki bi se nam dvignila v pozdrav. Kdo je mogel vedeti, da pridemo navse zgodaj? Čakali so nas ponoči. Vlekli smo se s svojo prtljago kakor ameriški izseljenci v mesto. Pozdravljen, starina Dioklecijan! Ubrali smo jo na vrt gledališke restavracije, čitali med potom na hišnih oglih, da pridemo danes koncert in srce se nam je olajšalo. Zdi se, da je »Guslar« vse uredil. Samo nikogar ni, ki bi nas sprejel. Na vrtu gledališke restavracije je razpoložila mladina svoje trudne kosti, jaz pa in naš blaginjak začela sva begati za ljudmi po mestu. Zgodaj je, vse še spi. A med tem je prinesla sreča tajnika pevškega dr. »Guslar«, g. Marjanovića in še nekaj drugih prijateljev in stvar se je takoj zasukala. Fantje so plegli prostore v zavetišču F. S., dekleta pa so dobile ležišča, pripravljena že za Sokolski zlet, v osnovni šoli na Plinovih ulici. Vse v redu. Po kratkem oddihu si je mladina pod vodstvom članov F. S. Orjuna in gospodov slovenske kolonije ogledala častitljivo mesto, se šla kopat, mi drugi pa smo uredili vse potrebno za koncert, obiskali ljubezne rodoljube g. dr. Lavša, Smolčiča, župana dr. Tartaglijo, pokr. namestnika dr. Metličiča itd. Povsodi pa nas je potrla vest, da Salona »brčkone« ne pri-

de več, kajti prikaz vojnega ministrstva zahteva izkrcanje vojne mornarice iz privatnih parobrodov. Pripominjam, da se je to po našem prihodu v Bakar tudi zgodilo, in smo se mi takorekoč ujeli za rep.

Kaj sedaj? Po iskrenem prizadevanju ravnatelja zadr. gosp. banke gosp. Smolčiča bi za najhujši slučaj dobili »Anunciato«, motojedrnjačo, ki bi nas naložena s kamenjem, prepeljala pod vodstvom kapitana g. Kozulića do Sušaka in to brezplačno. A to je ladjica, čez katero pljuske vsak večji valček, ki se ustavi v slučaju slabega vremena po več dni za vsakim ogrom, ki ima za ležišče samo kamenje. Kako se prehraniti, ako bi nas slabo vreme zadržalo pet, deset dni? Sreča naša je hotela, da je šel ta kelih trpljenja mimo nas.

Včeraj smo imeli na vrtu gled. restavracije svoj drugi koncert. Na mojo prošnjo je radevolje sodeloval pri koncertu g. J. Rijavec, beogradski operni nevec na katerega gredo Splitski kot muhe na med, ter znameniti kvartet Jugosl. solistov, gg. Rijavec, Turinski, Ertel in Tucaković. Privabili so toliko ljudi, da nam je zmanjkalo vstopnic in prostora. Moralni in materialni uspeh nad vse pričakovanje. Bili smo iz vode. Vrh tega se je potrdila vest, da pride »Salona« gotovo. Kdo nam sedaj kaj more? Slovenska kolonija z gg. Troha, Finžgar, dr. Eržen, dr. Kosi, Sostoslav Peruzzi itd. itd. je rajala z nami, se veselila, nas gostila, nas spremljala. Bili so to visoki, praznični dnevi. Čas odhoda je tu. Salona čaka. Vse se gnete na krov. Pozdravljeni vi »Guslarji«, do svidenja bratje Slovinci in Hrvati. Naprej!

Bakar,

14. julija opoldne.

Krasna noč je za nami. Za nami je stotisočluni Šibenik, oni Šibenik, ki smo ga zaman snubili, ki se je našega obiska, našega koncerta otrese, za nami rana našega telesa, Zadar, za nami vsi ti sivi otoki, vse brezmejno, milijon zvezd odsevajóče morje, Bakar, poslednja bridka postaja Križevga pota. Konstatirali smo tik pred izkrcanjem en slučaj morske bolezni v naših še vedno čilih in veselih vrstah. Treba tudi morju plačati davek. Gdč. F. je plačala za vse nas. Hvala ji! V Bakru strašna vročina, prah do kolena, šmarjetni semenj, visoki greben, ki ga treba prelezi do postaje. Krčmarica Slovenka nas je prepodila kot nadležneže iz svojega »Gradskega vrta«. Zatekli smo se v kavarno »Jadran«, kjer smo popili belo kavo in hajd v gor! Šli smo, kot romarji - berači po ostrem kamenju, silnem prahu, žgoči vročini. Ta pot je bil kot črna senca na našem solnčnem potovanju. Fantje so s silnim naporom pripekljali, prežgani od solca, sivi od prahu, prtljago na postajo. Dali so nam udoben voz in brzovlak nas je jadrno potegnil proti Karlovcu. Plase! Še zadnji pogled na morje!

Ljubljana,

16. julija.

Doma! Ali verujete, da jih je včeraj jutraj na postaji bilo več kot polovica, ki bi šli radi še dalje, dalje? Vse je zdravo veselo, samo resnejši so, izkušenejši, umnejši. Znajo spati celo na eni nogi, ako treba; znajo biti žejni, gladni, prestanejo z lahkoto solnce in dež, vročino in mraz, a peti ne znajo več. Izpeli so se do dobra. Vse svoje pesmi so pustili v Bosni, Hercegovini in na Jadranskem morju. Prav je, naj tam ostanejo; saj to je bilo edino, kar smo mogli dati svojim bratom tam doli.

V Karlovcu nam je postregla širom hrvaškega Primorja znana gostilničarka ga. Matoković, na postaji nas je nekoliko opijaval, obljaval in ozmerjal »Hrvaški Soko«, slišali smo republikansko himno. Radičevske poveličevalne pesmi, a gledali smo raje čez Gorjance proti beli Ljubljani.

Čim bližje Ljubljane, tem veselejši je moj zbor. Ne morem se načuditi tem mladim, krepkim, junaškim ljudem. Ako se bodo držali vse življenje tako trdno in samozavestno, dobil bo naš narod učitelje, na katere bo lahko ponosen. G. dr. Šerko je imel presneto malo posla; dal je za zabavo infekcije, a njegove vesele, iskreno zabavne besede bile so najboljše bodrilo za nas vse. G. Lasbacher je prišel s prazno torbo domov. Ne, ni res! Bilo je še toliko v nji, da smo mu pri današnjem poslovnem sestanku v zahvalo za njegov presneto odgovoren in težak posel podarili v znak hvaležnosti s srebrom okovano listnico. Tudi dragi naš prijatelj in vedno vesel, skromni tovariš g. Dekleva je prišel na sestanek. Pomagal mi je zvesto vso pot. Fantje so mi izgubili klavirski part skladbe »Dobro jutro« in g. Dekleva nas je v Splitu na sle-

po srečo spremljal na pamet. G. Aršek, vedno ažurni in korekten; se je peljal že včeraj domov in dame - spremljevalke, energične in skrbne, tudi. Vsi vedo, da smo jim za njihovo prijateljsko pomoč iskreno hvaležni. Poslovnih sestanek so posetili tudi zastopniki Slov. Matice in Lj. Zvona, znajo ceniti naše slovensko glasbeno pionirsko delo.

Razšli smo se veselih oči in lahkih src. Vseskozi smo držali visoko čast naših zavodov, čast Slovencev. Zdi se mi, da nisem ošaben, ako trdim, da sem našemu bodočemu učiteljskemu naraščaju z opisano turnejo storil veliko in dobro delo.

Emil Adamič.

Splošne vesti.

— Zastopni ki vlade na kongresu UJU.

Oficijelno zastopa ministrstvo prosvete na kongresu UJU v Ljubljani načelnik za osn. nast. v ministrstvu prosvete g. Jovo Dj. Jovanović, osebno pa zastopa ministra prosvete načelnik min. prosv. dr. Svetolik Stevanović.

— Udeležence kongresa opozarjamo na serijo umetniških razglednic Ljubljane, ki jih je založila Učit. tiskarna v krasnem barvotisku in so v razprodaji.

— Odlikovanje nadzornika Lichtenwallnerja. Dne 27. julija se je vršila na okr. glavarstvu v Mariboru redka slavnost. Nj. Veličanstvo kralj je odlikoval okrajnega nadzornika gospoda Matija Lichtenwallnerja z redom sv. Save V. vrste. Gosp. okrajni glavar Dr. Lajnšic je zbral v predsestveni dvorani svoje uradništvo in zastopnike okoliških šol ter je v daljšem govoru našteval zasluge, ki si jih je slavljenec stekel v teku svojega delovanja na prosvetnem polju in na polju narodne probude ljudstva.

— Nadzornik Lichtenwallner je služboval kot učitelj v Rušah, to je v kraju, ki je po zaslugi tamkajšnjega učiteljskega kluba hudim naskokom mariborske nemškutarije vedno ostal narodno zaveden. V svetovni vojni je zaslovel ta kraj pod imenom »Mali Beograd« in učitelji kot »beograjski Srbi«. Ni čudo tedaj, da je celokupno učiteljstvo romalo v graške ječe. Ne bodem slikal teh grozot in tega trpljenja, ki ga je prestalo ruško učiteljstvo v tistih težkih dneh, ker to se opisati ne da. — Nadzornik Lichtenwallner je bil ves čas učiteljevanja vzor mraveljske marljivosti in delavnosti. Ni ga bilo pokreta na šolskem polju, ki bi ga on ne zapazil. Vse pridobitve na pedagoškem polju je s paznim očesom zasledoval ter je vestno preizkusil v svojem razredu. Ni je bilo važnejše metodične knjige, ki bi je ne našli tudi v njegovi biblioteki. Držal je vedno korak s šolskim napredkom. Zato je tudi umevno, da se mu je brez premisleka po prevratu podelilo nadzorniško mesto za okraj Maribor. Sedaj šele je dobil priliko, da naloži svoj bogati pedagoški zaklad, pridobljen v mnogoletni praksi in v skrajni marljivosti, plodonosno med svoje učiteljstvo. Postal mu je ne le uradni predstojnik temveč tudi dobri učitelj in vestni voditelj. Zato mu tudi učiteljstvo iskreno čestita k visokemu odlikovanju.

Jedna važna izložba. Splitski Jugoslavenski Narod piše: Uprava škole na prokurativama na vas mah ureduje svoje prostore. U ovoj školi održat će se još ovih praznika izložba školskih radova za cijelu Dalmaciju. Presjednik učiteljskog udruženja, učit. Aleksander Devčić, dobio je u to ime šest mjeseci dopusta da po Dalmaciji propuše u svrhu propagande i organizacije iste izložbe, ka ošto i u svrhu sakupljanja donacija za gradnju učiteljskog doma što bi se imao podignuti na jednoj od najljepših novih ulica grada uz trošak krvavih žuljeva istog učiteljstva sumom od četriri do pet milijona dinara. Dom, osim što će biti ukras gradu, bit će, što je najvažnije, svojom nutarnjom uredbom takav, da će zadovoljavati svim higijenskim i pedagoško-didaktičnim propisima. Istina je, da su česte izložbe umorile estetički osjećaj i ispraznile kese, ali poznata ljubav sličana za sve što je dobro ne će se ogriješiti o svoj poznati kuriozitet i poletit će mahom da se uživajo ljepota, izvedenih napokon od njihove sitne dječice. Dan otvora bit će svojevremeno od predsjedništva društva plakatiran.

— K dopisu iz Toplic pri Zagorju ob Savi. V zadnji številki »Učit. Tov.« se v obrambo tovarišev F. Kozjaka in M. Pelka na razna očitavanja v »Orjuna« na dokaj neumestni način omenja moja malenkost, kar bi pri stanovskih tovariših lahko vzbudilo sumnje, da sem morada z napadom v Orjuni v kaki zvezi. Stanovska čast mi narekuje, da odvratim v tem oziru v naprej vsak najmanjši dvom o mojem poštenju, ker nepod-

pisan nisem in ne bom nikoli nastopal proti nikomur v časopisih. Tudi ni resnica, da sem prejel kako odlikovanje od Rdečega križa, pač pa sem bil odlikovan z vojnim križcem za civilne zasluge za mnogostransko dobrotvorno delovanje v najrazličnejših funkcijah med težko preizkušanim prebivalstvom našega industrijskega kraja in okolice. Odlikovanja tačas iz znanih vzrokov seveda nisem mogel odkloniti; da pa nisem delal za zaslužne križce, vedo po Zagorski dolini in okolici vsi oni sodelavci-minerji, ki so z mano vred lajšali med vojno s človekoljubnim in zaupnim narodnim delom nad domačini in okoličani prehod iz avstro-madžarskega jarma v svobodno Jugoslavijo. — Levstik Janko, nadučitelj in tč. predsednik okr. učit. društva za litijski okraj v Zagorju ob Savi.

— Oni tovariši, katerih otroci študirajo v Mariboru, se lahko obrnejo radi stanovanj na tov. Davorina Vodenika, Maribor, Gosposka 46/II., ki posreduje v imenu »Učit. doma« v Mariboru. Pisemu je priložil znamko za odgovor.

— Maturantje l. 1903 iz Kopra: Zglasite se podpisanemu radi proslave 20-letnice o priliki velesojma v Ljubljani v dne 8. in 9. septembra. Živi in zdravi smo še vsi razen pokoi. Perčiča, ki nam ga je ugrabila vojna furija v Karpatih. Kje ste? Zglasite se in ganite se — saj je mera doživljajev tu in preko meje v Jul. Krajini polna in potrebna izpraznjenja v prijateljskim krožku. Zdravstvujte!

Naše narodno prosvetno delo.

Anketa o našem narodnem prosvetnem delu.

MARIJA GODEC:

NARODNO - PROSVETNO DELO IN UČITELJICE — TER »DRUŠTVO UČITELJIC«.

Ni pa potreba, da bi jih moški vzgajali, to lahko same oskrbimo v — »Društvu učiteljic«.

Nekateri tovariši smatrajo n. pr. »Društvo učiteljic v Mariboru« kot neko bojno društvo. Imenoval ga je tako tovariš celo nam v obraz. Morda za to, ker je nastalo v dobi boja za enakopravnost poročenih učiteljic? Motijo se cenjeni tovariši. Inicijativa za ustanovitev društva ni prišla od te strani in ne iz tega vzroka, ampak je došla iz Beograda. Povod na je bil: utrjevanje narodnega edinstva med ženstvom, krepitev zavesti ženskega učiteljstva, vzbujanje zanimanja za ženska kulturna vprašanja, vzgoja in nadaljna izobrazba učiteljic, zanimanje za ženski učiteljski naraščaj in šele kot zadnje skrb za dosego vseh pravic, ki gredo učiteljicam.

»Društvo učiteljic« ni v prvi vrsti stanovsko društvo, ampak žensko društvo, katerega člani so le učiteljice ker kot tako žensko društvo ložje deluje, z bogate stonje izobrazbe svojih članic in ker širi svoj vpliv ne samo na žensktvo enega kraja, ampak cele oblasti. Kakor sem že omenila zgoraj, obstoje po mestih in večjih krajih ženska društva, a pri teh se učiteljica izgubi v množici in tudi nima zadostnega vpliva in delokroga. Saj poznamo človeško slabost; oseba se ne ceni po notranjih vrednostih, ampak po zunanostih: tako igrajo prvo vlogo v ženskih društvih — soproje vodilnih mož, soproje veljakov, bogatašev itd. brez ozira na zmoglost, razsodnost in veselje do stvari. Učiteljica tam ni enakopravna z drugimi: vodstvo, vpliv in čast imajo soproje prvakov — učiteljice prisodijo delo, ki ga drug ne vrši.

V »Društvu učiteljic« na je vsaka tovarišica enakopravna, vsaka se lahko udeležuje po svojih zmoglostih in razpoloženju. Članice pridejo od vseh strani, iz bližnjih in daljnjih krajev. Dobro misel, ki se je porodila na zborovanju, ponese vsaka v svoj kraj službovanja in to v najzadnje gorsko vasico ter io tamkal lahko udeležuje.

Učiteljice se v društvu, kjer so same med seboj ložje privadilo javnega nastopa in govora: kar je pač potrebno, ako hočejo potem nastopati doma v drugih društvih. Saj se nam vedno predbaciva, da ne znamo nastopati in govoriti.

Navedla sem prei razna vprašanja, o katerih bi bilo potreba poučevati naše ženstvo. Vsako tako vprašanje je že program za celo vrsto predavanj. Učiteljice pa se bodo morale za to nalogo šele same pripraviti. Potom raznih predavanj in kurzov pouči »Društvo učiteljic« svoje članice poučiti na različnem polju ženskega delokroga.

(Dalje stran 9).